

รายการอ้างอิง

เอกสารจากกองจดหมายเหตุแห่งชาติ (กจช.)

ก/ป7/2498/ม.ท. 6.6 อาคารต่างๆ – ถนน – สะพาน.

มท. 0201.1.1/105 เรื่อง นายผล โนริวงศ์ แดงถึงการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด (พ.ศ.2479).

มท. 0201.6.5/20 เรื่อง เสนอรายงานข้าราชการซึ่งออกจากราชการและยังช่วยราชการกระทรวงมหาดไทยอยู่ เนื่องในงานสโมสรสันนิบาตในงานฉลองวันชาติ 2482 (พ.ศ.2482).

มท. 0201.6.5/35 เรื่อง คำแถลงกิจการประจำปีของคณะมนตรีเมืองนครราชสีมา พ.ศ.2478 – 2481 และข้อสังเกตในเรื่องเทศบาลเมืองฯ ของข้าหลวงประจำจังหวัด.

มท. 0201.6.5/93 เรื่อง นายปิยะ สุขโต กับสมาชิกกล่าวโทษนายกเทศมนตรีเมืองบ้านโป่ง จ.ราชบุรี (พ.ศ.2483).

มท. 1.1/29 เรื่อง กระทู้ถามที่ ว. 103/2492 เรื่องการสั่งให้หรือแฉงลอยในเขตเทศบาลนครธนบุรีของนายเพทาย โชตินิชิต ส.ส. (ตอบในที่ประชุม) พ.ศ.2492.

มท. 1.1/55 เรื่อง กระทู้ถามที่ ส. 101/2492 เรื่องการปกครองท้องที่ของนายใหญ่ ศวิตชาติ ส.ส. (ตอบในที่ประชุม) (พ.ศ.2492).

มท. 2.2/70 เรื่อง รายงานกิจการที่ได้ปฏิบัติไปแล้วตามนโยบายของรัฐบาลทุกระยะ 6 เดือน ไปยังคณะรัฐมนตรี

มท. 5.16/8 เรื่อง การจัดตั้งเทศบาลจังหวัดตราด (พ.ศ.2477 – 2478).

มท. 5.16/12 เรื่อง นายพร้อม สุทัศน์ ขอให้ไต่สวนพิจารณาการคัดเลือกสมาชิกสภาเทศบาลเมือง จ.ราชบุรี (พ.ศ.2478).

มท. 5.16/15 เรื่อง แผนผังเขตเทศบาลเมือง จ.นครพนม (พ.ศ.2478).

มท. 5.16/25 เรื่อง เหตุการณ์ในสภาเมืองภูเก็ตและนายเยียมยงค์ สังข์อยุทธ์ พ้นจากสมาชิกภาพ จ. ภูเก็ต (พ.ศ.2478 – 2479).

มท. 5.16/32 เรื่อง คำบรรยายเรื่องสภาจังหวัดของผู้ตรวจการเทศบาล จ.ลำพูน (พ.ศ.2479).

มท. 5.16/33 เรื่อง การจัดตั้งโรงรับจำนำ จ.นครสวรรค์ (พ.ศ.2479).

มท. 5.16/60 เรื่อง โครงการย้อยหิน (พ.ศ.2480) จ.บุรีรัมย์.

มท. 5.16/65 เรื่อง การเลือกตั้งคณะเทศมนตรี (พ.ศ.2480) จ.นครสวรรค์.

มท. 5.16/74 เรื่อง การปฏิบัติงานเทศบาลเกี่ยวกับงานสาธารณสุข จ.ชลบุรี (พ.ศ.2480 – 2481).

มท. 5.16/95 เรื่อง สมาชิกสภาเมืองราชบุรีร้องขอให้สั่งคณะเทศมนตรีออกจากตำแหน่ง (พ.ศ.2481 – 2482) จ.ราชบุรี.

- มท. 5.16/114 เรื่อง การบริหารงานเทศบาลของคณะเทศมนตรีเมืองสมุทรสาคร จ.สมุทรสาคร (พ.ศ.2482).
- มท.5.16/177 เรื่อง เทศบาลเมืองพระประแดงขอใช้ที่พักรักษาหลวงประจำจังหวัดเป็นสำนักงานเทศบาล (พ.ศ.2484 – พ.ศ.2486).
- มท. 5.16.3/1 เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดพระนคร (พ.ศ.2479)
- มท. 5.16.3/2 เรื่อง การเลือกตั้งซ่อมสภาการเมือง (พ.ศ.2479)
- มท. 5.16.3/3 เรื่อง จังหวัดนครปฐมส่งบัญชีรายนามสมาชิกสภาจังหวัดประเภทที่ 2 เรียงตามลำดับที่ควรแต่งตั้ง (พ.ศ.2479).
- มท. 5.16.3/4 เรื่อง จังหวัดสระบุรีเสนอรายชื่อผู้ซึ่งพึงตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัด ประเภทที่ 2 (พ.ศ.2479).
- มท. 5.16.3/5 เรื่อง จังหวัดปราจีนบุรี การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดประเภทที่ 2 (พ.ศ.2479).
- มท. 5.16.3/6 เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัยที่ 2 จ.นนทบุรี (พ.ศ.2479).
- มท. 5.16.3/8 เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด สมัยที่ 2 จ.ยะลา (พ.ศ.2479).
- มท. 5.16.3/9 เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด จ.ตาก (พ.ศ.2479).
- มท. 5.16.3/10 เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 จ.อ่างทอง (พ.ศ.2479).
- มท. 5.16.3/11 เรื่อง จังหวัดชัยนาท การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479).
- มท. 5.16.3/12 เรื่อง จังหวัดน่าน การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479).
- มท. 5.16.3/13 เรื่อง จังหวัดลำพูน การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479).
- มท. 5.16.3/14 เรื่อง จังหวัดร้อยเอ็ด การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479).
- มท. 5.16.3/15 เรื่อง จังหวัดกำแพงเพชร การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479).
- มท. 5.16.3/16 เรื่อง จังหวัดลพบุรี การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479).
- มท. 5.16.3/17 เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด จ.เพชรบูรณ์ (พ.ศ.2479).
- มท. 5.16.3/18 เรื่อง จังหวัดตาก การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479).
- มท. 5.16.3/19 เรื่อง จังหวัดจันทบุรี การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479).
- มท. 5.16.3/20 เรื่อง จังหวัดระยอง การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479).
- มท. 5.16.3/21 เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479) จ.ชลบุรี.
- มท. 5.16.3/22 เรื่อง จังหวัดชัยภูมิ การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479).
- มท. 5.16.3/23 เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น (พ.ศ.2479) จ.นครศรีธรรมราช.
- มท. 5.16.3/24 เรื่อง จังหวัดกาญจนบุรี การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479).
- มท. 5.16.3/38 เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479) จ.นครศรีธรรมราช.
- มท. 5.16.3/45 เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479) จ.ขอนแก่น.

- มท. 5.16.3/50 เรื่อง จังหวัดเชียงใหม่ การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479).
- มท. 5.16.3/51 เรื่อง จังหวัดหนองคายการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479).
- มท. 5.16.3/52 เรื่อง จังหวัดอุดรดิษฐ์ การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479).
- มท. 5.16.3/53 เรื่อง จังหวัดนครราชสีมา การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479).
- มท. 5.16.3/54 เรื่อง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479).
- มท. 5.16.3/55 เรื่อง จังหวัดนครนายก การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479).
- มท. 5.16.3/58 เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479) จ.สุพรรณบุรี.
- มท. 5.16.3/61 เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479) จ. สกลนคร.
- มท. 5.16.3/62 เรื่องการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479) จ. ลำปาง.
- มท. 5.16.3/63 เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479) จ. สมุทรปราการ.
- มท. 5.16.3/64 เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479) จ. สมุทรสาคร.
- มท. 5.16.3/65 เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479) จ. สตูล.
- มท. 5.16.3/67 เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479) จ.อุบลราชธานี.
- มท. 5.16.3/68 เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479) จ.สมุทรสาคร.
- มท. 5.16.3/69 เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479) จ.สงขลา.
- มท. 5.16.3/70 เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479) จ.อุทัยธานี.
- มท. 5.16.3/71 เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479) จ.พิษณุโลก.
- มท. 5.16.3/72 เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479) จ.ปัตตานี.
- มท. 5.16.3/73 เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479) จ.แม่ฮ่องสอน.
- มท. 5.16.3/74 เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479) จ.เชียงราย.
- มท. 5.16.3/75 เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัย 2 (พ.ศ.2479) จ.ปทุมธานี.
- มท. 5.16.3/140 เรื่อง นายบุญศรี วิลยรัตน์ กล่าวหาว่าเทศบาลนครเชียงใหม่ได้แจ้งระเบียบวาระในการประชุมเลือกเทศมนตรีนครเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ (พ.ศ.2483).
- มท. 5.16.4/6 เรื่อง สมาชิกสภาเมืองสุพรรณบุรี และสภาตำบลสองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี (พ.ศ.2477 – 2478).
- มท. 5.16.4/17 เรื่อง สมาชิกสภาเมือง จ.นครราชสีมา (พ.ศ.2477 – 2478).
- มท. 5.16.14/5 เรื่อง ค่าอาชญาบัตรฆ่าสุกร จ.เชียงใหม่ (พ.ศ.2478 – 2479).
- มท. 5.16.14/39 เรื่อง นายวิชัย ศิริภาพ เอกชนตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์ ขออนุญาตฆ่าสุกรในเขตตำบล (พ.ศ.2483) จ.นครสวรรค์.
- มท. 5.16.15/1 เรื่อง ขอโอนตลาดเป็นของเทศบาล (พ.ศ.2481 – 2483) จ.นครพนม.

มท. 5.16.15/4 เรื่อง นายนิมะ ระเด่นอาหมัด กับพวกยื่นคำร้องให้สร้างตลาด (พ.ศ.2477 – 2478)

จ.ปัตตานี.

มท. 5.16.15/12 เรื่อง สัญญาเช่าท่าเรือ (พ.ศ.2479) จ.พระนครศรีอยุธยา.

มท. 5.16.15/44 เรื่อง จีนขายเนื้อสัตว์ขึ้นราคา (พ.ศ.2484) จ.สงขลา.

มท. 5.16.15/97 เรื่อง นายหมื่น นนทวานิชย์ ร้องเรียนเรื่องเทศบาลเมืองพนัสนิคมสั่งปิดตลาด (พ.ศ.2483 – 2485).

มท. 5.16.16/15 เรื่อง ช่อมถนจากสะพานพุทธยอดฟ้า ไปโรงพยาบาลศิริราช (พ.ศ.2484)

จ.ธนบุรี

มท. 5.16.19/8 เรื่อง ข่าวนั่งสื่อพิมพ์ จ.พระนคร (พ.ศ.2479).

ร.5 ต.2/8 เรื่อง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวตอบเจ้าพระยาอภัยราชา ลงวันที่ 3 เมษายน ร.ศ.119.

ร.5 ต.2/11 เรื่อง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวตอบเจ้าพระยาอภัยราชา วันที่ 16 มีนาคม 1898.

ร.5 ม.2.11/1 เรื่อง ประชุมเทศบาล ร.ศ.115.

ร.5 ม.2.11/10 เรื่อง รายงานการประชุมข้าหลวงเทศาภิบาล (27 ก.ค.120 – 20 พ.ค.123).

ร.5 ม.2.11/11 เรื่อง รายงานการประชุมเทศาภิบาล (ร.ศ.123 – 127).

ร.5 ม.12.2/1 เรื่อง สุขาภิบาลตำบลท่าฉลอม เมืองสมุทรสาคร (16 ส.ค.124 – 27 ส.ค.127).

ร.5 ม.12.2/3 เรื่อง พระราชบัญญัติสุขาภิบาลหัวเมือง (21 ส.ค.127 – 5 ก.ย.127).

ร.5 ม.12.2/6 เรื่อง ความเห็นที่จะจัดการสุขาภิบาลหัวเมือง ร.ศ.127 (29 มี.ค.127 – 7 ส.ค. 128)

ร.5 ม.12.2/7 เรื่อง สุขาภิบาลตำบลตลาดเมืองสงขลา ร.ศ.128 (25 ส.ค.128 – 26 ส.ค.128).

ร.5 ม.12.2/10 เรื่อง จัดการสุขาภิบาลที่อำเภอเมือง เมืองนครศรีธรรมราช ร.ศ.129 (4 ส.ค.129 – 18 ก.ค.129).

ร.5 ยธ.5.1/26 เรื่อง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ถึงเจ้าพระยาเทเวศวงษ์วิวัฒน์ ลงวันที่ 10 สิงหาคม ร.ศ.118.

ร.6 น.7.1/23 เรื่อง สร้างเตาเผาทำลายขยะมูลฝอยสำหรับกรมสุขาภิบาล และเรื่องจัดการสุขาภิบาลให้เป็นมิตินี้ซีแปลดี (12 ม.ค. 2460 – 14 ส.ค. 2465).

ร.6 ม.1/21 เรื่อง ความเห็นจัดราชการกระทรวงมหาดไทย, มีเรื่องตั้งตำแหน่งและกรมกองต่างๆ (22 เม.ย.2456 – 19 ธ.ค.2459).

ร.6 ม.1/56 เรื่อง เจ้าพระยามรราชจัดราชการกระทรวงมหาดไทย (8 ส.ค.2465 – 2 พ.ค.2468).

ร.6 ม.12.2/8 เรื่อง สุขาภิบาลเมืองนครศรีธรรมราชแลสงขลา (22 เม.ย.2455 – 5 ก.ค.2456).

- ร.6 ม.12/2/9 เรื่อง สุขาภิบาลอำเภอเมืองเชียงใหม่ (29 เม.ย. – 29 ก.ค.2468).
- ร.6 ม.12.2/15 เรื่อง จัดการสุขาภิบาลเมืองราชบุรี แลบ้านโป่ง (6 ก.ย.2458 – 15 พ.ย.2459).
- ร.6 ม.12.2/16 เรื่อง จัดการสุขาภิบาลเมืองพิษณุโลก (20 – 28 ก.ย.2458).
- ร.6 ม.12.2/17 เรื่อง สุขาภิบาลเมืองนครสวรรค์ (5 พ.ย.2458 – 10 มิ.ย.2466).
- ร.6 ม.12.2/18 เรื่อง ประกาศแก้ไขพระราชบัญญัติจัดการสุขาภิบาลหัวเมือง (20 – 28 ธ.ค.2458).
- ร.7 ม.7.5/1 เรื่อง จัดการประชาภิบาล (เทศบาล) (12 ส.ค. 2469 – 11 ก.ย. 2471).
- ร.7 ม.7.5/2 เรื่อง พระราชบัญญัติเทศบาล (16 เม.ย. 2472 – มิ.ย. 2475).
- ร.7 ม.26.4/142 เรื่อง การปกครองโดยลักษณะเทศบาลซึ่งอธิบดีกรมสาธารณสุขแสดงในที่ประชุม
เทศา พ.ศ.2472 (19 – 28 พ.ย. 2472).
- สบ. 2.47/86 เรื่อง จัดการสุขาภิบาลตามหัวเมือง (ความเห็น เซอร์ เอ็ดเวิร์ด กูก) (13 ต.ค. – 14
พ.ย. 2470).
- เอกสารพระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (ภาคที่ 1 ตอน 2 การ
สุขาภิบาล)
- [2] สร. 0201.5/8 เรื่อง รายงานเบ็ดเตล็ดกระทรวงมหาดไทย (21 ก.พ. 2475 – 30 พ.ค. 2493).
- [3] สร. 0201.43/4 เรื่อง ขบรมที่ปรึกษาเทศบาลและผู้ช่วยโยธาเทศบาลจังหวัด (27 เม.ย. – 19
ก.ย. 2477).
- [3] สร. 0201.43/12 เรื่อง รายงานประชุมคณะรัฐมนตรี ครั้งที่ 62/2479 วันพุธที่ 18 พฤศจิกายน
2479.
- [3] สร. 0201.43/22 เรื่อง กัมการควบคุมแลเทศบาลหรือเบ็ดเสร็จเรื่องเทศบาล (12 พ.ค. 2486 –
8 พ.ค.2494).
- [3] สร.0201.43/31 เรื่อง เบ็ดเตล็ดเรื่องนายกฯ และเทศบาลนครกรุงเทพ (26 มิถุนายน 2494 –
13 ธันวาคม 2495).
- [3] สร. 0201.62/1 เรื่อง โครงการและการปฏิบัติงานกระทรวงมหาดไทย (พ.ศ.2476 – 2482)
(4 พ.ค. 2476 – 19 มิ.ย. 2482).

หนังสือภาษาไทย

กระทรวงมหาดไทย. พระราชหัตถเลขารัชกาลที่ 5 ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของกระทรวง
มหาดไทย. พระนคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2513.

กัญญา นระธา. รัฐธรรมนูญและสถาบันการเมือง: ศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

คมเนตร ญาณโสภณ. อำนาจท้องถิ่นแบบจารีตและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองท้องถิ่นในยุคเทศบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.

จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ. สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพกับกระทรวงมหาดไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2527.

ชัยวัฒน์ ม่านศรีสุข. ร่างบทลงโทษเรื่อง การปกครองท้องถิ่นในอุดมคติของปรีดี พนมยงค์. เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง เมืองไทยในความใฝ่ฝันของปรีดี พนมยงค์. 9 พฤษภาคม 2543 ณ ห้องประชุม ศ. ทวี แรงขำ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (อัดสำเนา)

ชัยอนันต์ สมุทวณิช, บรรณาธิการ. เทศบาลในบริบทการกระจายอำนาจแห่งยุคสมัย. กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายศึกษา, 2538.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. 100 ปี แห่งการปฏิรูประบบราชการ - วิวัฒนาการของอำนาจรัฐและอำนาจการเมือง. กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายศึกษา, 2538.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช และสุดดี เจริญพงศ์, บรรณาธิการ. การเมือง – การปกครองไทยสมัยใหม่: รวบรวมงานวิจัยทางประวัติศาสตร์และรัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2522.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, อังรงค์ศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์ และวิภัลย์ พงศ์พินิตานนท์, บรรณาธิการ. บันทึกการสัมมนา จอมพล ป. พิบูลสงครามกับการเมืองไทยสมัยใหม่. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2540.

ชำนาญ ยุวบูรณ์. การรวมอำนาจและการกระจายอำนาจทางปกครองของกฎหมายไทย. พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ นายสงั ยูวบูรณ์ ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม วันที่ 31 มีนาคม 2503.

ชิวะประวัติและคำอาลัยจากลูก. ใน ตำนานกรุงเก่า. พิมพ์แจกเป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ นายพื้น สุพรรณสาร ณ วัดมกุฏกษัตริยาราม วันที่ 30 ตุลาคม 2503.

ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์. รายงานประกอบการประชุม ผู้นำท้องถิ่นอีสานกับเครือข่ายความสัมพันธ์: กรณีศึกษาสมาชิกสภาเทศบาล. ใน การประชุมวิชาการประจำปี 2536 ปัญหาท้าทายของสังคมไทย: ใครจะได้อะไร? อย่างไร?, 10 – 11 ธันวาคม 2536 ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์ซิตี้ จอมเทียน ชลบุรี.

- ดำรง ลัทธิพิพัฒน์. การพัฒนาการเมืองในท้องถิ่น. ใน อมร รักษาสมัย และ ชัดติยา กรรณสูต (บรรณาธิการ), **ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ**, หน้า 120 – 174. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2508.
- ดำรงราชานุกาพ, สมเด็จพระยา. **เทศาภิบาล**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2537. (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานณานาปนกิจศพ นางบุญร่วม บุญวัฒน์ ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม วันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ.2537).
- เดช บุนนาค. **การปกครองระบบเทศาภิบาลของประเทศไทย พ.ศ.2435 – 2458**. แปลโดย ภรณ์ กาญจนันธุ์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2532.
- ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ. **การเมืองท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองมหาสารคาม พ.ศ.2511 – 2528**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิเพื่อประชาธิปไตยและการพัฒนา, ม.ป.ป.
- ทักษ์ เฉลิมเตียรณ. **การเมืองระบบพ่อขุนอุปถัมภ์แบบเผด็จการ**. แปลโดย พรรณี จัทรพลรักษ์ และ ม.ร.ว.ประกายทอง สิริสุข. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526.
- ทิพวรรณ เจียมธีรสกุล. **ปฐมทรรศน์ทางการเมืองของปรีดี พนมยงค์**. กรุงเทพฯ: บริษัทเคล็ดไทย, 2531.
- เทียมจันทร์ อ้าแหว. **บทบาททางการเมืองการปกครองของจอมพล ป. พิบูลสงคราม (พ.ศ.2475 – 2487)**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.
- ธเนศวร์ เจริญเมือง. **100 ปี การปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ.2440 – 2540**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คบไฟ, 2540.
- ธเนศวร์ เจริญเมือง. **การปกครองเมืองในสังคมไทย กรณีเชียงใหม่เจ็ดศตวรรษ**. เชียงใหม่: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2540.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. **มณฑลนครสวรรค์: อำนาจรัฐกับการปกครองท้องถิ่น. ใน นครสวรรค์: รัฐกึ่งกลาง, รายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ 2528**.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. **ความคิด ความรู้และอำนาจการเมืองในการปฏิวัติสยาม 2475**. กรุงเทพฯ: สถาบันสยามศึกษา สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2533.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. **การปฏิวัติสยาม พ.ศ.2475**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อมรินทร์วิชาการ, 2540.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. **รายงานการวิจัยเรื่องการเมืองในระดับท้องถิ่นกับการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตย: ศึกษาเปรียบเทียบการเมืองท้องถิ่นของสองนคร**

- ในเขตภาคเหนือของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2541. (อัดสำเนา)
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. รายงานวิจัยเรื่อง สถานภาพของความรู้ทางประวัติศาสตร์เรื่องรัฐ และรัฐบาลไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนวิจัย (สกว.), 2542. (อัดสำเนา)
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. ปรีดี พนมยงค์กับการปกครองท้องถิ่นไทย. วารสารธรรมศาสตร์ 1 (มกราคม – เมษายน 2542): 35 – 43.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. การเมืองการปกครองท้องถิ่นของเทศบาลไทย: วิเคราะห์โครงสร้างภายนอก และปัญหาแวดล้อมบางประการ. วารสารธรรมศาสตร์ 3(กันยายน – ธันวาคม 2542): 50 – 83.
- ในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินพระราชทานเพลิงศพ พระยามโหสวรรณ. พิมพ์เป็นที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ พระยามโหสวรรณ ณ เมรุหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส วันที่ 9 กรกฎาคม 2518.
- บรรณานุกรม. ไปสเตอร์หาเสียง 2480. ศิลปวัฒนธรรม 10(สิงหาคม 2535): 134 – 146.
- บำราศนราดูร, พระ. การรักษาความสะอาดของบ้านเมือง. พระนคร: โรงพิมพ์แพร์การช่าง, 2505. (พิมพ์เป็นที่ระลึกในวันครบรอบปีที่ 20 แห่งการสถาปนากระทรวงสาธารณสุข 10 มีนาคม พ.ศ.2505).
- บุญทรง ไวยยะโกมล. ประวัติความเป็นมาของคณะเทศมนตรี เทศบาลนครกรุงเทพฯ. ใน ที่ระลึกคล้ายวันสถาปนาเทศบาลนครกรุงเทพฯ ครบรอบ 30 ปี. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2510.
- เบนจามิน เอ. บัทสัน. อวสานสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในสยาม. แปลโดย พรรณงาม เจ้ากรรมสาร, สดใส ชันติวรพงศ์ และศศิธร รัชนี้ ณ อยุธยา. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2543.
- ประพันธ์ไพรัชชพากษ์, หลวง. ปาฐกถาโฆษณาภาคที่ 6. พิมพ์แจกในงานพระกุศลพระราชทานจัดทำโดย คณะกรรมการจังหวัดลพบุรี, 2477.
- ประพันธ์ไพรัชชพากษ์, หลวง. ระบอบการเทศบาลในประเทศฝรั่งเศสแลอังกฤษ กับคำอธิบายพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ.2476. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์นิติสาสน์, 2478.
- ประยูทธ ปรีชาพร. การพัฒนาการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยระหว่างปี พ.ศ.2475 – 2500. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร, 2522.

- ประภัสสร อธิธเนส. บทบาทของสุขาภิบาลที่มีต่อการปกครองท้องถิ่นระหว่างปี พ.ศ.2441 – 2476. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2523.
- ประสงค์ สุขุม. จาก “ยมราช” ถึง “สุขุมวิท” เหตุการณ์ใน 4 รัชกาล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ประหยัด หงษ์ทองคำ. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- ปริญญา สถาวรสมิต. การจัดการศึกษาเทศบาลระหว่าง พ.ศ.2478 – 2506. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขต ประสานมิตร, 2533.
- ปรีดี พนมยงค์. คำอธิบายกฎหมายปกครอง โดยหลวงประดิษฐ์มนูธรรม และพระสารสาสน์ประพันธ์. ม.ป.ท., 2475.
- ปรีดี พนมยงค์. ปาฐกถาเรื่องพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ.2476. ม.ป.ท., 2477.
- ปลาย้อ ชนะนนท์. นายทุนพ่อค้ากับการก่อตัวและขยายตัวของระบอบทุนนิยมในภาคเหนือของไทย พ.ศ.2464 – 2523. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- ฝ่ายผลิตเอกสารรัฐสภา. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2475 – 2535. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2537.
- พรรณี อวนสกุล. กิจกรรมเมืองแร่ดิบกับการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจทางภาคใต้ของประเทศไทย พ.ศ.2411 – 2475. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- ไพโรจน์ ศิริโรจน์. ความสัมพันธ์ระหว่างเทศบาลกับรัฐในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ลักษณะวิชากฎหมายปกครองพิศดาร คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2505.
- มณีรัตน์ แยมประเสริฐ. บทบาททางด้านการบริหารราชการแผ่นดินของเจ้าพระยามรราช (ปั้น สุขุม) ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.
- มนฤทัย ไชยวิเศษ. ประวัติศาสตร์สังคม: สัมและเครื่องสุขภัณฑ์ในประเทศไทย (พ.ศ.2440 – 2540). วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542.

มณูญ บริสุทธิ์. เรื่องคณะรัฐมนตรี. พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ คุณแม่ทองคำ
บริสุทธิ์ ณ เมรุวัดประตูลาศาร จังหวัดสุพรรณบุรี 30 พฤศจิกายน 2506.

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 51 ภาค 1 พ.ศ. 2477.

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 52 ภาค 1 และ 2 พ.ศ.2478.

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 53 ภาค 1 และ 2 พ.ศ.2479.

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 54 ภาค 1 และ 2 พ.ศ.2480.

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 55 ภาค 1 และ 2 พ.ศ.2481.

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 56 ภาค 1 และ 2 พ.ศ.2482.

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 57 ภาค 1 และ 2 พ.ศ.2483.

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 58 ภาค 1 และ 2 พ.ศ.2484.

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 59 ภาค 1 และ 2 พ.ศ.2485.

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 60 ภาค 1 และ 2 พ.ศ.2486.

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 61 ภาค 1 และ 2 พ.ศ.2487.

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 62 ภาค 1 และ 2 พ.ศ.2488.

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 63 ภาค 1 และ 2 พ.ศ.2489.

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 61 ภาค 1 และ 2 พ.ศ.2490.

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 75 พ.ศ.2501.

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 76 พ.ศ.2502.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (2492) และคำแปลภาษาอังกฤษ. พิมพ์เพื่อเป็นอนุสรณ์

ในงานพระราชทานเพลิงศพ มหาอำมาตย์โท พระยาเทพวิฑูรพหุลศรุตาธิบดี (บุญช่วย
วณิกกุล) ณ เมรุหลวงวัดเทพศิรินทราวาศ วันที่ 9 มีนาคม พ.ศ.2493.

เลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 47/2475 (วิสามัญ) วันอังคารที่ 20
ธันวาคม พุทธศักราช 2475.

เลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 2/2476 (สามัญ) สมัยที่ 2 วัน
จันทร์ที่ 25 ธันวาคม พุทธศักราช 2476.

เลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 20/2476 (สามัญ) สมัยที่ 2 วันพุธ
ที่ 21 มีนาคม พุทธศักราช 2476.

เลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 36/2476 (สามัญ) สมัยที่ 2 วัน
เสาร์ที่ 31 มีนาคม พุทธศักราช 2476.

เลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 26/2476 (วิสามัญ) สมัยที่ 1 วันที่
23 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2476.

- เลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 1/2477 (วิสามัญ) สมัยที่ 2 วันพุธที่ 1 สิงหาคม พุทธศักราช 2477.
- เลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 8/2478 (วิสามัญ) สมัยที่ 2 วันพฤหัสบดีที่ 20 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2478.
- เลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 7/2480 (วิสามัญ) วันเสาร์ที่ 10 กรกฎาคม พุทธศักราช 2480.
- เลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 5/2481 (สามัญ) สมัยที่ 2 ชุดที่ 3 วันอังคารที่ 28 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2481.
- เลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 17/2484 – 2485 (วิสามัญ) สมัยที่ 2 ชุดที่ 3 วันพฤหัสบดีที่ 16 เมษายน พุทธศักราช 2485.
- เลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 3/2486 (สามัญ) สมัยที่ 2 ชุดที่ 3 วันพฤหัสบดีที่ 21 มกราคม พุทธศักราช 2486.
- เลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 2/2496 (วิสามัญ) ชุดที่ 1 วันเสาร์ที่ 10 มกราคม พุทธศักราช 2496.
- เลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 5/2496 (วิสามัญ) ชุดที่ 1 วันพฤหัสบดีที่ 22 มกราคม พุทธศักราช 2496.
- เลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 6/2496 (วิสามัญ) ชุดที่ 1 วันพฤหัสบดีที่ 3 ธันวาคม พุทธศักราช 2496.
- เลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 15/2496 (สามัญ) ชุดที่ 1 วันเสาร์ที่ 19 กันยายน พุทธศักราช 2496.
- วาณี พนมยงค์-สายประดิษฐ์, บรรณาธิการ. แนวความคิดประชาธิปไตยของปรีดี พนมยงค์. กรุงเทพฯ: มูลนิธิปรีดี พนมยงค์, 2535.
- วิการ์ตนัน ดีอ่อนง. พัฒนาการของกิจการไฟฟ้าในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ.2427 – 2488. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.
- เวียงรัฐ เนติโพธิ์. เจ้าพ่อในทัศนะของข้าราชการฝ่ายปกครองและตำรวจ. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537.
- เวียงรัฐ เนติโพธิ์. จากนักเลงท้องถิ่นสู่เจ้าพ่อ. วารสารธรรมศาสตร์ 22,2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2539): 6 – 49.

- สนธิ เดชานันท์. **แนวพระราชดำริทางการเมืองในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว: ศึกษาเฉพาะกรณีการพัฒนาการเมืองโดยกระบวนการปกครองท้องถิ่น (2453 – 2468)**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- สนธิ เดชานันท์. **แผนพัฒนาการเมืองไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตยตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ.2469 – 2475)**. กรุงเทพฯ: โครงการผลิตเอกสารทางวิชาการ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2519.
- สมบัติ จันทร์วงศ์. บทบาทของเจ้าพ่อท้องถิ่นในเศรษฐกิจและการเมืองไทย: ข้อเสนอสังเกตเบื้องต้น, ใน ผาสุก พงษ์ไพจิตร และสังคีต พิริยะรังสรรค์ (บรรณาธิการ), **รัฐ ทูน เจ้าพ่อท้องถิ่นกับสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง, 2535, หน้า 117 – 140.
- สมาน รังสิโยกฤษฎ์. **การจัดโครงสร้างส่วนราชการ**. กรุงเทพฯ: สวัสดิการสำนักงาน ก.พ., 2540.
- สมเกียรติ วันทะนะะ. **รัฐสมบูรณาญาสิทธิในสยาม 2435 – 2475**. บทความประกอบปาฐกถาทางวิชาการ จัดโดยสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย สถาบันวิจัยสังคม และคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 19 มีนาคม พ.ศ.2525 ณ ห้องประชุม ตึก 3 คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมเกียรติ วันทะนะะ. **เมืองไทยยุคใหม่: สัมพันธภาพระหว่างรัฐกับประวัติศาสตร์สำนัก**, ใน สมบัติ จันทร์วงศ์ และชัยวัฒน์ สถาอานันท์ (บรรณาธิการ), **อยู่เมืองไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530, หน้า 71 – 128.
- สันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย. **ประวัติเทศบาลและเมืองพัทยา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2527. (พิมพ์เป็นที่ระลึกเนื่องในโอกาสครบรอบ 50 ปีของเทศบาล)
- สุชิน ตันติกุล. **รัฐประหาร พ.ศ.2490**. กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2515.
- สุธาชัย ยิ้มประเสริฐ. **แผนชิงชาติไทย**. กรุงเทพฯ: บริษัทเคล็ดไทย, 2534.
- เสถียร ลายลักษณ์ (รวบรวม). **ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม 16**. พระนคร: โรงพิมพ์เดลิแมล์, 2478.
- เสถียร ลายลักษณ์ (รวบรวม). **ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม 21**. พระนคร: โรงพิมพ์เดลิแมล์, 2478.
- เสถียร ลายลักษณ์ (รวบรวม). **ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม 22**. พระนคร: โรงพิมพ์เดลิแมล์, 2478.

- เสถียร ลายลักษณ์ (รวบรวม). ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม 29. พระนคร: โรงพิมพ์เดลิเมต์, 2478.
- เสถียร ลายลักษณ์ (รวบรวม). ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม 46. พระนคร: โรงพิมพ์เดลิเมต์, 2478.
- เสถียร ลายลักษณ์ (รวบรวม). ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม 48. พระนคร: โรงพิมพ์เดลิเมต์, 2482.
- เสถียร ลายลักษณ์ (รวบรวม). ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม 52. พระนคร: โรงพิมพ์เดลิเมต์, 2482.
- เสถียร ลายลักษณ์ (รวบรวม). ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม 56. พระนคร: โรงพิมพ์นิติเวช, 2497.
- อนุสรณ์งานพระราชเพลิงศพ นายทวีศักดิ์ ปลุกสวัสดิ์. ณ เมรุวัดธาตุทอง วันพุธที่ 2 มีนาคม พ.ศ.2520.
- อมร รักษาสัตย์, บรรณาธิการ. การบริหารราชการในส่วนภูมิภาค. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2508.
- อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์. การเกิดแนวคิด "หน้าที่พลเมือง" ในรัฐไทยสมัยใหม่. รัฐศาสตร์สาร 14,3 - 15,1 (กันยายน 2531 - เมษายน 2532): 204 - 227.
- เอกสารสำนักนายกรัฐมนตรี. "เรื่อง ส่งร่างพระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 24... เพื่อตรวจพิจารณา จาก เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ถึง เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ ด.7219/2485," 2 ตุลาคม 2485.
- เอกสารสำนักนายกรัฐมนตรี. "เรื่อง โครงการปรับปรุงเทศบาล," 25 กุมภาพันธ์ 2485.
- เอกสารสำนักนายกรัฐมนตรี. "เรื่อง พระราชบัญญัติเทศบาล ที่ ม.18163/2494 จาก เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย," 22 ธันวาคม 2494.
- เอกสารสำนักนายกรัฐมนตรี. "เรื่อง ขอลาการประชุม และเรื่องร่าง พ.ร.บ. เทศบาล จาก นายสุรพงศ์ ตริรัตน์ เสนอ ท่านเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา." 12 ธันวาคม 2494.
- เอกสารสำนักนายกรัฐมนตรี. "เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.24... ที่ จ. 12224/2495 จากเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ถึง กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการกฤษฎีกาตามนโยบายของรัฐบาล," 11 กันยายน 2495.
- เอกสารสำนักนายกรัฐมนตรี. "เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ...) พ.ศ.24... ที่ 18665/2500 จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรี," 15 พฤศจิกายน 2500.

หนังสือพิมพ์

กรณีบริษัทไฟฟ้าผูกขาด “ประชานิยม” ลุกลाम. **สยามนิกร** (17 กันยายน 2498).

กลุ่มสมาชิกสภาเทศบาลประเภท 1 ให้ตั้งประพัฒน์เป็นนายกเทศมนตรี. **สยามรัฐ** (21 พฤษภาคม 2496).

การเทศบาล. **สยามรัฐ** (7 กรกฎาคม 2496).

การเมืองเรื่องเทศบาล. **สยามนิกร** (29 มิถุนายน 2496).

ขัดแย้งกับจังหวัดเลือกนายกเทศบาลหลายจังหวัดเกิดอลเวงแบบเดียวกัน. **เช้า** (13 มิถุนายน 2496).

ขยายอำนาจเทศบาล. **สารเสรี** (25 มิถุนายน 2497).

คว้นหลงเรื่องเลือกตั้ง. **พิมพ์ไทย** (24 พฤษภาคม 2496).

ใช้เงิน 100 ล้าน บูรณะกรุงเทพฯ. **สยามรัฐ** (22 สิงหาคม 2496).

ตั้งพลเอกมังกรเป็นนายก มหาดไทยประกาศแต่งตั้งสมาชิกสภาเทศบาลประเภท 2 ทั่วประเทศแล้ว. **สยามรัฐ** (20 พฤษภาคม 2496).

ประชุมนายกเทศมนตรีศรีนครินทร์มีการเผยแพร่ “ข่าวหลวงรุกรานเทศบาล”. **สยามนิกร** (16 มิถุนายน 2497).

ประชาชาติ (19 กันยายน 2476).

ประชาชาติ (23 กันยายน 2476).

ปัญหาหารเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด. **ศรีกรุง** (23 มิถุนายน 2479).

ไปออกกันแน่นศาลากลาง มหาดไทยว่าทำผิด กม. หลายกระทรวง. **ศรีกรุง** (7 ธันวาคม 2498).

ฟ้องกรณีเลือกตั้งเทศบาลอีก. **พิมพ์ไทย** (2 มิถุนายน 2496).

มังกรขยายงานเทศบาลครั้งใหญ่ มีอำเภอ ตำรวจ ไฟฟ้า ประปา พยาบาล อำเภอตกลงให้งานแต่ไม่ให้คน. **สยามรัฐ** (1 กันยายน 2497).

เลี้ยงให้ลูกถอนตัวจากทนาย. **สยามนิกร** (12 มิถุนายน 2496).

สภา จว.ธนบุรีถูกสมาชิกยื่นญัตติให้เปิดประชุม นายกถูกตั้งกระทู้ทำไมปล่อยให้คณะมือเกิสิทธิ์. **สยามนิกร** (17 กันยายน 2498).

สมาชิกสภาเทศบาลว่ากันว่าเป็นเสียงหนามไม่พอใจทักกันก็เลยขว้างหัวกัน. **ไทยใหม่** (15 มีนาคม 2478): 4.

หลวงพรหมสั่งจับหาบเร่โดยไม่ฟังจอมพล. **ประชาธิปไตย** (18 มีนาคม 2499).

เหตุการณ์บ้านป่วนในเทศบาลเมืองภูเก็ตขนานใหญ่. **ไทยใหม่** (14 มีนาคม 2478): 3.

อดีต ส.ส.ปัจจุบันตั้งป้อมสู้เทศบาลชิงชัยจนถึงคณะเทศมนตรีที่ว่า. สยามนิกร (9 สิงหาคม 2496).

อย่าให้ห่านร้อง. พิมพ์ไทย (19 เมษายน 2497).

โอนกลับมาอีก. ประชาธิปไตย (29 กรกฎาคม 2496).

หนังสือภาษาอังกฤษ

Bunnag, Tej. *The Provincial Administration of Siam, 1892 – 1915: The Ministry of the Interior under Prince Damrong Rajanubhab*. Oxford University Press, 1977.

Karnjanaprakorn, Choop. *Municipal Government in Thailand as an Institution and Process of Self – Government*. Bangkok: Institute of Public Administration Thammasat University, 1962.

ประวัติผู้เขียน

นางสาวสุวิมล โกชนพันธ์ เกิดวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ.2517 สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในปีการศึกษา 2538 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ.2540

